

Cadru comunitar pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public

(2005/C 297/04)

1. SCOPUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE

1. Jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene ⁽¹⁾ evidențiază faptul că, în cazul în care compensațiile pentru obligația de serviciu public îndeplinesc anumite condiții, acestea nu constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE. Cu toate acestea, în cazul în care compensațiile pentru obligația de serviciu public nu îndeplinesc aceste condiții, iar criteriile generale de aplicare a articolului 87 alineatul (1) sunt îndeplinite, aceste compensații constituie ajutoare de stat.
2. Decizia 2005/842/CE din 28 noiembrie 2005 a Comisiei privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes general ⁽²⁾ stabilește condițiile în care anumite tipuri de compensații pentru obligația de serviciu public constituie ajutoare de stat compatibile cu articolul 86 alineatul (2) din Tratatul CE și scutește compensațiile care îndeplinesc aceste condiții de obligația de notificare prealabilă. Compensațiile pentru obligația de serviciu public care constituie ajutoare de stat și care nu intră în domeniul de aplicare a Deciziei 2005/842/CE privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes general fac, în continuare, obiectul obligației de notificare prealabilă. Scopul prezentului cadru este de a preciza condițiile în care un aceste ajutoare de stat poate fi considerate compatibile cu piața comună în conformitate cu dispozițiile articolului 86 alineatul (2).
3. Prezentul cadru se aplică compensațiilor pentru obligația de serviciu public acordate întreprinderilor pentru activitățile reglementate de Tratatul CE, cu excepția sectorului transporturilor și a sectorului serviciului public de radiodifuziune reglementat de Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor referitoare la ajutoarele de stat în cazul serviciului public de radiodifuziune ⁽³⁾.
4. Dispozițiile prezentului cadru se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor specifice mai stricte cu privire la obligațiile de serviciu public cuprinse în legislația și măsurile comunitare sectoriale.
5. Prezentul cadru se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor comunitare în vigoare în domeniul achizițiilor publice și al concurenței (în special articolele 81 și 82 din Tratatul CE).

⁽¹⁾ Hotărâri în cauza C-280/00 *Altmark Trans GmbH și Regierungspräsidium Magdeburg versus Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* („Altmark”), Culegere 2003, p. I-7747 și cauzele conexe C-34/01 până la C-38/01 *Enirisorse SpA versus Ministero delle Finanze*, Culegere 2003, p. I-14243.

⁽²⁾ JO L 312, 29.11.2005, p. 67.

⁽³⁾ JO C 320, 15.11.2001, p. 5.

2. CONDIȚII DE REGLEMENTARE A COMPATIBILITĂȚII COMPENSAȚIILOR PENTRU OBLIGAȚIA DE SERVICIU PUBLIC CARE CONSTITUIE AJUTOARE DE STAT**2.1. Dispoziții generale**

6. În hotărârea sa din cazul *Altmark*, Curtea a stabilit condițiile în care compensația pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutor de stat după cum urmează:

„[...] În primul rând, întreprinderii beneficiare trebuie să i se fi încredințat în mod efectiv exercitarea de obligații de serviciu public, iar aceste obligații trebuie să fie definite clar. [...].

[...] În al doilea rând, parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie să fie stabiliți în prealabil, într-o manieră obiectivă și transparentă, pentru a evita ca aceasta să confere un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară față de întreprinderi concurente. [...] Plata unei compensații de către un stat membru pentru pierderile suferite de o întreprindere fără ca parametrii acestei compensații să fi fost stabiliți în prealabil, atunci când se constată ulterior că exploatarea anumitor servicii în cadrul executării obligațiilor de serviciu public nu a fost viabilă din punct de vedere economic, constituie, în consecință, o măsură financiară care se încadrează în noțiunea de ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

[...] În al treilea rând, compensația nu trebuie să depășească suma necesară acoperirii totale sau parțiale a costurilor ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile aferente și un profit rezonabil [...].

[...] În al patrulea rând, atunci când întreprinderea însărcinată cu executarea obligațiilor de serviciu public într-un caz concret nu a fost aleasă în conformitate cu procedura privind achizițiile publice care ar permite selectarea ofertantului capabil să presteze aceste servicii la costul cel mai mic pentru comunitate, nivelul compensației necesare trebuie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere obișnuită, bine gestionată și echipată în mod corespunzător cu mijloace de transport astfel încât să îndeplinească cerințele necesare de serviciu public, le-ar fi înregistrat pentru a executa aceste obligații, luându-se în considerare atât veniturile aferente, cât și un profit rezonabil pentru executarea acestor obligații.”

7. Atunci când aceste patru criterii sunt îndeplinite, compensațiile pentru obligația de serviciu public nu constituie ajutoare de stat, iar articolele 87 și 88 din Tratatul CE nu se aplică. În cazul în care statele membre nu respectă aceste criterii, iar criteriile generale pentru aplicarea articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE sunt îndeplinite, compensațiile pentru obligația de serviciu public constituie ajutoare de stat.

8. Comisia consideră că în stadiul actual de dezvoltare a pieței comune, aceste ajutoare de stat poate fi declarate compatibile cu tratatul în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE, în cazul în care acestea sunt necesare pentru funcționarea serviciilor de interes economic general și nu afectează dezvoltarea schimburilor comerciale într-o măsură care contravine intereselor Comunității. Pentru a se realiza un astfel de echilibru trebuie îndeplinite condițiile următoare.

2.2. Veritabil serviciu de interes economic general în sensul articolului 86 din Tratatul CE

9. Din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene rezultă că, exceptând sectoarele în care această problemă face deja obiectul unei reglementări comunitare, statele membre beneficiază de o largă marjă de apreciere în ceea ce privește natura serviciilor care ar putea fi clasificate ca fiind servicii de interes economic general. Prin urmare, sarcina Comisiei este de a asigura aplicarea acestei marje de apreciere fără erori evidente în ceea ce privește definirea serviciilor de interes economic general.

10. Din articolul 86 alineatul (2) reiese faptul că întreprinderile ⁽¹⁾ cărora li s-a încredințat gestionarea serviciilor de interes economic general sunt întreprinderi care au primit „o misiune specială”. Atunci când definesc obligațiile de serviciu public și verifică dacă aceste obligații sunt îndeplinite de către întreprinderile implicate, statele membre sunt încurajate să se consulte pe larg, în special în ceea ce privește utilizatorii.

2.3. Necesitatea unui act care să stabilească obligațiile de serviciu public și metodele de calcul a compensațiilor

11. Noțiunea de serviciu de interes economic general în sensul articolului 86 din Tratatul CE se referă la faptul că întreprinderilor implicate le-a fost încredințată de către stat o misiune specială ⁽²⁾. Cu excepția sectoarelor în care această problemă face deja obiectul unei reglementări comunitare, autoritățile publice rămân responsabile cu stabilirea cadrului

de criterii și condiții aplicabile prestării de servicii, indiferent de statutul legal al prestatorului și indiferent dacă serviciul este prestat pe baza liberei concurențe. În consecință, este necesară o atribuire de serviciu public pentru a defini obligațiile întreprinderilor implicate și a statului. Termenul „stat” se referă la autoritățile centrale, regionale și locale.

12. Răspunderea pentru gestionarea serviciului de interes economic general trebuie încredințată întreprinderii implicate prin unul sau mai multe acte oficiale, a căror formă se stabilește de fiecare stat membru. Actul sau actele trebuie să precizeze, în special:

- (a) natura precisă și durata obligațiilor de serviciu public;
- (b) întreprinderile și teritoriul în cauză;
- (c) natura oricăror drepturi exclusive sau speciale acordate întreprinderilor;
- (d) parametrii de calcul, control și revizuire a compensației;
- (e) modalitățile de rambursare a eventualelor supracompensații și măsurile de evitare a acestor supracompensații.

13. Atunci când definesc obligațiile de serviciu public și verifică dacă aceste obligații sunt îndeplinite de către întreprinderile implicate, statele membre sunt încurajate să se consulte pe larg, în special în ceea ce privește utilizatorii.

2.4. Cuantumul compensației

14. **Cuantumul compensației** nu poate depăși suma necesară acoperirii costurilor ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile aferente, precum și un profit rezonabil pentru efectuarea acestor obligații. Cuantumul compensației cuprinde toate avantajele acordate de stat sau prin intermediul resurselor statului, indiferent de forma acestora. Profitul rezonabil poate cuprinde în totalitate sau în parte creșterile productivității realizate de întreprinderile implicate în cursul unei perioade convenite și limitate, fără a reduce nivelul calității serviciilor încredințate întreprinderii de către stat.

15. În orice caz, compensația trebuie utilizată efectiv pentru a asigura funcționarea serviciului de interes economic general în cauză. Compensația pentru obligația de serviciu public acordată pentru funcționarea unui serviciu de interes economic general, însă utilizată efectiv pentru a interveni pe alte piețe nu este justificată și, în consecință, constituie un ajutor de stat incompatibil. Întreprinderea care primește o compensație pentru obligația de serviciu public se poate bucura totuși de un profit rezonabil.

(1) Prin „întreprindere” se înțelege orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de statutul legal al entității și de modul său de finanțare. Prin „întreprindere publică” se înțelege orice întreprindere asupra căreia autoritățile publice pot exercita, direct sau indirect, o influență dominantă în temeiul dreptului de proprietate, al participării financiare sau a normelor care o guvernează, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 80/723/CEE a Comisiei din 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor financiare dintre statele membre și întreprinderile publice, precum și privind transparența financiară în cadrul anumitor întreprinderi (JO L 195, 29.7.1980, p. 35. Directivă astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2000/52/CE, JO L 193, 29.7.2000, p. 75).

(2) A se vedea, în special, hotărârea Curții în cauza C-127/73 BRT c. SABAM, Culegere 1974, p. 313.

16. **Costurile care trebuie luate în considerare** cuprind toate costurile legate de funcționarea serviciului de interes economic general. Atunci când activitățile întreprinderii implicate se limitează la servicii de interes economic general, se pot lua în considerare toate costurile acesteia. Atunci când întreprinderea desfășoară și activități în afara serviciului de interes economic general, se pot lua în considerare numai costurile legate de serviciul de interes economic general. Costurile alocate serviciului de interes economic general pot acoperi toate costurile variabile ocazionate de prestarea serviciului de interes economic general, o cotă corespunzătoare din costurile fixe, comune atât serviciului de interes economic general cât și altor activități și o rentabilitate corespunzătoare a propriilor capitaluri alocate serviciului de interes economic general ⁽¹⁾. Costurile aferente investițiilor, în special privind infrastructura, pot fi luate în considerare atunci când acestea sunt necesare pentru funcționarea serviciului de interes economic general. Costurile aferente eventualelor activități în afara serviciului de interes economic general trebuie să acopere toate costurile variabile, o cotă corespunzătoare din costurile fixe comune și o rentabilitate corespunzătoare a capitalurilor. Aceste costuri nu pot fi imputate sub nici o formă serviciului de interes economic general. Calculul costurilor trebuie să respecte criteriile definite anterior și să se bazeze pe principii de contabilitate analitică general acceptate, care trebuie aduse la cunoștința Comisiei în cadrul notificării în conformitate cu dispozițiile articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE.

17. **Veniturile care se iau în considerare** trebuie să cuprindă cel puțin toate veniturile obținute din serviciului de interes economic general. În cazul în care întreprinderea implicată deține drepturi speciale sau exclusive legate de un serviciu de interes economic general care generează profituri care depășesc profitul rezonabil sau care beneficiază de alte avantaje acordate de stat, acestea trebuie luate în considerare indiferent de calificarea acestora în sensul articolului 87 din Tratatul CE și se adaugă veniturilor sale. Statul membru poate, de asemenea, decide ca profiturile rezultate din alte activități, în afara serviciului de interes economic general, să fie alocate integral sau parțial finanțării serviciului de interes economic general.

18. **„Profitul rezonabil”** trebuie înțeles ca fiind o rată a rentabilității propriilor capitaluri care trebuie să ia în considerare riscul sau absența riscului, asumat de întreprindere datorită intervenției statului membru, în special în cazul în care acesta din urmă acordă drepturi exclusive sau speciale. Această rată nu trebuie, în mod normal, să depășească rata medie pentru sectorul în cauză din ultimii ani. În sectoarele în care nu există nici o întreprindere comparabilă cu întreprinderea căreia i s-a încredințat gestionarea serviciului de interes economic general, se poate face o comparație cu întreprinderile din alte state membre sau, dacă este necesar, din alte sectoare, cu condiția să se ia în considerare caracteristicile specifice ale fiecărui sector. La stabilirea

profitului rezonabil, statul membru poate introduce criterii de stimulare privind, printre altele, calitatea serviciului prestat și creșterea productivității.

19. Atunci când o întreprindere desfășoară atât activități care se încadrează în cadrul serviciului de interes economic general, cât și activități în afara acestuia, contabilitatea sa internă trebuie să prezinte costurile și încasările aferente serviciului de interes economic general separat de cele aferente altor servicii, precum și parametrii de alocarea cheltuielilor și veniturilor. Atunci când unei întreprinderi i se încredințează gestionarea mai multor servicii de interes economic general, fie deoarece autoritatea care atribuie serviciul de interes economic general este diferită, fie deoarece natura serviciului de interes economic general este diferită, contabilitatea internă a întreprinderii trebuie să facă posibilă garantarea faptului că nu există supracompensare la nivelul fiecărui serviciu de interes economic general. Aceste principii nu aduc atingere prevederilor Directivei 80/723/CEE în cazurile în care aceasta se aplică.

3. SUPRACOMPENSAȚIA

20. Statele membre trebuie să efectueze un control în mod regulat sau să facă să se efectueze un control pentru a se asigura că nu au existat cazuri de supracompensare. Întrucât supracompensarea nu este necesară funcționării serviciului de interes economic general aceasta constituie ajutor de stat incompatibil care trebuie rambursat statului. De asemenea, în viitor, în viitor parametrii de calcul al compensației vor fi actualizați.

21. Atunci când valoarea supracompensăției nu depășește 10 % din valoarea compensăției anuale, această supracompensare se poate reporta în anul următor. Unele servicii de interes economic general pot avea costuri care variază substanțial de la an la an, mai ales în ceea ce privește investițiile specifice. În astfel de cazuri, în mod excepțional, supracompensarea care depășește 10 % în anumiți ani se poate dovedi necesară pentru funcționarea serviciului de interes economic general. Situația specifică care poate justifica supracompensarea care depășește 10 % trebuie explicată în notificarea făcută Comisiei. Cu toate acestea, situația ar trebui revizuită la anumite intervale de timp stabilite pe baza situației din fiecare sector care nu trebuie, în nici un caz, să depășească patru ani. Toate supracompensările descoperite la sfârșitul acestei perioade trebuie rambursate.

22. O supracompensare poate fi utilizată pentru finanțarea altui serviciu de interes economic general exploatat de aceeași întreprindere, însă un astfel de transfer trebuie înregistrat în contabilitatea întreprinderii implicate și efectuat în conformitate cu normele și principiile prevăzute de prezentul cadru, în special în ceea ce privește notificarea prealabilă. Statele membre trebuie să se asigure că aceste transferuri sunt supuse unui control adecvat. Se aplică normele de transparență stabilite prin Directiva 80/723/CEE.

⁽¹⁾ A se vedea cauzele conexe C-83/01P, C-93/01P și C-94/01P *Chronopost SA*, Culegere 2003, p. I-6993.

23. Supracompensația nu poate rămâne la dispoziția unei întreprinderi din motivul că ar fi vorba de un ajutor compatibil cu tratatul (de exemplu ajutoare pentru mediu, ajutoare pentru ocuparea forței de muncă și ajutoare pentru întreprinderile mici și mijlocii). În cazul în care un stat membru dorește să acorde astfel de ajutoare trebuie respectată procedura de notificare prealabilă prevăzută la articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE. Plata ajutorului poate avea loc numai atunci când acesta a fost aprobat de către Comisie. În cazul în care aceste ajutoare sunt compatibile cu un regulament de exceptare pe categorii, trebuie îndeplinite condițiile regulamentului relevant de exceptare pe categorii.

4. CONDIȚIILE ȘI OBLIGAȚIILE ATAȘATE LA DECIZIILE COMISIEI

24. În conformitate cu articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽¹⁾, Comisia poate atașa la o decizie pozitivă condiții potrivit cărora un ajutor poate fi considerat compatibil cu piața comună și poate stabili obligații care îi permit să verifice respectarea deciziei sale. În domeniul serviciilor de interes economic general, stabilirea condițiilor și obligațiilor este necesară mai ales pentru a garanta că ajutoarele acordate întreprinderilor implicate să conduc la supracompensații. În acest context, rapoarte periodice sau alte obligații pot fi impuse, în funcție de situația specifică a fiecărui serviciu de interes economic general.

5. APLICAREA CADRULUI

25. Prezentul cadru se aplică pe o perioadă de șase ani de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Comisia, după

consultarea statelor membre, poate modifica prezentul cadru înainte de atingerea la termen, din motive serioase legate de dezvoltarea pieței comune. La patru ani de la data publicării prezentului cadru, Comisia va efectua o evaluare a impactului pe baza unor date concrete și a rezultatelor unor consultări ample efectuate de Comisie, bazându-se în special pe datele furnizate de statele membre. Rezultatele evaluării impactului vor fi comunicate Parlamentului European, Comitetului Regiunilor, a Comitetului Economic și Social și a statelor membre.

26. Comisia va aplica dispozițiile prezentului cadru tuturor proiectelor de ajutoare care îi vor fi notificate și va lua o decizie asupra acestor proiecte după publicarea cadrului în Jurnalul Oficial, chiar dacă proiectele au fost notificate înainte de această publicare. În cazul ajutoarelor nenotificate, Comisia va aplica:

- (a) dispozițiile prezentului cadru, în cazul în care ajutorul a fost acordat după publicarea cadrului în Jurnalul Oficial;
- (b) dispozițiile în vigoare la data la care a fost acordat ajutorul, în toate celelalte cazuri.

6. MĂSURILE UTILE

27. Comisia propune ca măsuri utile, în sensul articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE, alinierea de către statele membre a schemelor existente privind compensația pentru obligația de serviciu public la prezentul cadru, în termen de optsprezece luni de la data publicării acestuia în Jurnalul Oficial. Statele membre trebuie să confirme Comisiei acceptarea măsurilor utile propuse, în termen de o lună de la data publicării cadrului în Jurnalul Oficial. În absența unui răspuns, Comisia va considera că statul membru în cauză nu este de acord cu propunerea.

⁽¹⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1. Regulament astfel cum a fost modificat prin Actul de aderare din 2003.